

СТРАТЕГІЯ з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України на період до 2030 року

Асоціація міст України усвідомлює необхідність збалансованого розвитку міст і територіальних громад, коли соціально-економічний розвиток відбувається без погіршення стану довкілля і не ставить під загрозу можливість майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

У цій сфері існує багато соціальних, економічних і екологічних проблем, які суттєво впливають на якість та безпеку життя людей в містах України.

Розроблення Стратегії дозволить Асоціації міст України розв'язувати ці проблеми на муніципальному та національному рівнях, а також відкриє шлях до зеленого економічного зростання.

I. Керівні принципи Стратегії

Екологічно збалансоване планування в громаді спрямоване на довгостроковий економічний, соціальний та екологічний добробут громади з метою покращення якості життя громадян на даному етапі та в довгостроковій перспективі. Ці плани визначають чітку ціль для громади, яка визнає різноманітні потреби теперішніх та майбутніх громадян. За допомогою цих планів громади координують та інтегрують діяльність з розвитку, що допомагає забезпечувати життєздатність і високу якість життя громади.

Запобігання забрудненню має бути центральним елементом програм, які впроваджуються на різних рівнях влади. Забрудненню довкілля або його зменшенню простіше запобігти в місці утворення, що зменшує потрапляння забруднюючих речовин у довкілля. Забруднюючі речовини, які не можуть бути ліквідовані в місці утворення, мають бути зібрані та перероблені, або знешкоджені та утилізовані у спосіб, безпечний для довкілля. Запобігти забрудненню дозволяє застосування процедур оцінки впливу на довкілля (ОВД) і стратегічної екологічної оцінки (СЕО).

Принцип «забруднювач платить» зобов'язує забруднювачів платити за шкоду, якої вони завдають здоров'ю людини та довкіллю, відповідно до реальних витрат на відшкодування заподіяної шкоди, які несе суспільство. Ці відшкодування мають бути цільовим чином спрямовані на відновлення екосистем та охорону здоров'я населення.

Участь громадськості у процесі прийняття рішень є необхідною не тільки з точки зору екологічної збалансованості розвитку, але і з огляду на пріоритети належного демократичного врядування. Для цього запроваджуються належні процедури інформування, консультацій та участі громадськості.

Партнерство: органи місцевого самоврядування мають залучатися в якості партнерів до процесу прийняття рішень на національному рівні щодо того, як можна досягти цілей екологічно збалансованого розвитку. Також має бути забезпечений діалог органів влади і місцевого самоврядування з бізнесом і запроваджені механізми корпоративної соціальної відповідальності та державно-приватного партнерства з метою сприяння співпраці та виконання загальних зобов'язань щодо екологічно збалансованого розвитку.

Інформування: усі громадяни повинні мати доступ до екологічної інформації, зокрема до місцевих даних про якість та кількість води, якість повітря, стаціонарні і пересувні джерела забруднення, відходи, а також про екологічні програми та використання

коштів громади на реалізацію заходів з охорони довкілля.

II. Мета і завдання Стратегії

Метою Стратегії є сприяння покращенню якості довкілля в населених пунктах України шляхом включення питань екологічної збалансованості в плани соціально-економічного розвитку територіальних громад, підтримки проектів ведення екологічно дружнього бізнесу та використання пріоритетів екологічної збалансованості для покращення інвестиційної привабливості міст України.

Для досягнення цієї мети були визначені наступні пріоритетні напрямки роботи, які сформульовані у вигляді стратегічних цілей і відповідних завдань.

Ціль 1. Сприяння врахуванню пріоритетів екологічної збалансованості в національному законодавстві

Асоціація міст України як лобіст інтересів територіальних громад сприятиме інтеграції екологічних питань у нормативно-правову базу на національному рівні шляхом виконання наступних завдань:

розроблення пропозицій з внесення змін до законодавчої бази щодо впровадження інструментів збалансованого розвитку в усі напрями діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

налагодження співпраці з організаціями громадянського суспільства щодо врахування пріоритетів екологічної збалансованості в законодавстві України та планах розвитку територіальних громад;

розвиток системи екологічного управління на муніципальному та національному рівнях;

удосконалення системи екологічного моніторингу на муніципальному та національному рівнях, в тому числі шляхом включення екологічних індикаторів до Автоматизованої системи муніципальної статистики.

Ціль 2. Допомога територіальним громадам та їх органам самоврядування у впровадженні інструментів¹ екологічної збалансованості

Асоціація міст України впроваджуватиме діяльність з підвищення спроможності територіальних громад та їх органів самоврядування у втіленні пріоритетів екологічно-збалансованого розвитку шляхом реалізації таких завдань:

допомога органам місцевого самоврядування у врахуванні пріоритетів екологічної збалансованості під час:

стратегічного планування розвитку територіальних громад,

розробки генеральних планів,

формування місцевого бюджету;

інтеграція пріоритетів екологічної збалансованості у діяльність Регіональних відділень Асоціації міст України;

формування та оновлення бази даних експертів та організацій з питань екологічної збалансованості;

¹ До інструментів екологічної збалансованості відносять: стратегічну екологічну оцінку документів (стратегій, програм, планів розвитку і генеральних планів розвитку територій), оцінку впливу на довкілля планованої господарської діяльності, екологічний аудит і моніторинг, інформаційно-роз'яснювальну роботу та дотримання екологічних вимог під час закупівель товарів і послуг («зелені закупівлі»).

проведення форумів, семінарів, навчальних візитів, загальнонаціональних конкурсів тощо для формування екологічної культури органів самоврядування та впровадження пріоритетів екологічної збалансованості у їх діяльність;

формування бази даних найкращих практик екологічно збалансованого розвитку та забезпечення постійного обміну знаннями і досвідом між членами Асоціації міст України.

Ціль 3. Залучення ресурсів для вирішення екологічних проблем територіальних громад

На сьогодні ні на національному рівні, ні на місцевому немає достатньої кількості ресурсів для вирішення наявних екологічних проблем територіальних громад. Асоціація міст України докладатиме зусиль для залучення необхідних ресурсів шляхом виконання наступних завдань:

узагальнення та розповсюдження інформації про міжнародні програми та організації, які надають грантову чи кредитну підтримку для вирішення екологічних проблем;

обмін міжнародним досвідом з вирішення екологічних проблем територіальних громад;

пошук джерел фінансування проектів, спрямованих на екологічно збалансований розвиток міст;

надання консультативної допомоги органам місцевого самоврядування з питань проектного менеджменту, фандрайзингу та підготовки проектних пропозицій для отримання ресурсів на вирішення екологічних проблем;

залучення інвестицій для розвитку екологічно-дружнього бізнесу².

Ціль 4. Підвищення рівня поінформованості мешканців територіальних громад з екологічних питань

Виховання екологічної культури, підвищення рівня екологічної свідомості сприятимуть підвищенню рівня екологічних вимог громад та стимулюватиме органи місцевого самоврядування до інтеграції екологічних пріоритетів у планування розвитку. Зазначене досягатиметься шляхом реалізації таких завдань:

збір та узагальнення інформації щодо стану довкілля міст і територій України, зокрема створення екологічних паспортів міст;

інформування мешканців міст і територіальних громад про поточний стан довкілля та вплив екологічно незбалансованого розвитку на довкілля і зміни клімату, стан здоров'я населення і економічне зростання;

формування проекологічного мислення населення, у тому числі підвищення інформованості про методи ощадливого споживання, енерговикористання, управління твердими побутовими відходами;

налагодження співпраці з місцевими і національними громадськими екологічними організаціями та залучення їх до проведення просвітницької роботи;

співпраця зі ЗМІ у сфері популяризації ідей екологічної збалансованості;

проведення навчань керівників підприємств, установ та організацій щодо питань охорони навколишнього середовища та енергетичної ефективності.

² Екологічно-дружній («зелений») бізнес – бізнес, який дотримується принципів екологічної збалансованості у своїй діяльності, прагне до використання відновлюваних ресурсів і намагається мінімізувати негативний вплив своєї діяльності на довкілля.

III. Очікувані результати

Реалізація Стратегії дозволить:

зміцнити спроможність місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади реалізовувати заходи із вирішення екологічних проблем, запобігання зміні клімату та адаптації до неї;

розширити можливості Асоціації міст України і її членів реагувати та відповідати на часті зміни у правових рамках, які стосуються екологічної збалансованості;

сприяти вирішенню екологічних проблем міст і територій;

зміцнити потенціал територіальних громад реагувати на пріоритети екологічної збалансованості інвестиційних та фінансових інститутів;

сприяти розвитку екологічно орієнтованого малого і середнього підприємництва;

сприяти дотриманню міжнародних зобов'язань України в частині охорони і збереження довкілля, а також запобігання зміні клімату.

IV. Інструменти реалізації Стратегії

Інституційні інструменти

Повноваження щодо процесу впровадження Стратегії, координування дій, моніторингу та регулярного огляду прогресу у реалізації Стратегії покладаються на Секцію з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України (далі – Секція). Секція здійснює свою діяльність відповідно до Положення про Секцію та чинного законодавства України в галузі екологічно збалансованого розвитку.

Інструментом впровадження Стратегії є План реалізації Стратегії, який розробляється Секцією терміном на 3 роки та затверджується Правлінням Асоціації міст України. Заходи Плану реалізації Стратегії є складовою частиною Основних напрямків діяльності Асоціації міст України та Планів роботи Правління та Виконавчої дирекції Асоціації міст України.

Фінансові інструменти

Бюджет Асоціації міст України, кошти місцевих бюджетів, ресурси проектів міжнародної технічної допомоги, кошти приватного сектору (за умови партнерського залучення) складають фінансове забезпечення Стратегії.

Таким чином, однією з умов належного виконання Стратегії є достатнє бюджетне забезпечення територіальних громад. Для цього Асоціація міст України має регулярно готувати та подавати пропозиції до проектів законів про Державний бюджет України в частині, що стосується місцевих бюджетів, враховуючи цілі та завдання Стратегії.

Важливим джерелом фінансування Стратегії є залучення міжнародної фінансової допомоги. Для цього мають здійснюватися заходи з підготовки проектів і програм, які враховують цілі та завдання Стратегії, пошуку джерел фінансування для реалізації цих проектів, узгодження цілей цих проектів з пріоритетами діяльності міжнародних фінансових організацій та фондів, подання цих проектів на розгляд фондів та забезпечення певного внеску з місцевих бюджетів на реалізацію цих проектів.

Моніторинг впровадження та оцінка результативності Стратегії

Секція з екологічної збалансованості здійснює координацію моніторингу впровадження Стратегії, перевіряє результати впровадження Стратегії (зокрема, досягнення планових показників і хід використання фінансових ресурсів), щорічно проводить оцінку результативності реалізації Стратегії та щорічно готує Доповідь про реалізацію Стратегії.

Моніторинг впровадження Стратегії здійснюється в тому числі за допомогою Автоматизованої системи муніципальної статистики.

На підставі аналізу виконання Плану реалізації Стратегії з точки зору досягнення цілей Стратегії Секція в разі необхідності пропонує зміни та доповнення до Стратегії.
